

ASISTENȚA MEDICALĂ PRIMARĂ ȘI PROMOVAREA SĂNĂTĂȚII

Valentin ARAPU, Tudor BÎTCĂ,
Centrul de Sănătate Publică, mun. Bălți

Summary

Primary care and health promotion

Study on the activity of family doctor, his duties under the terms of the compulsory health care insurance at the compartment of diseases prevention and promotion of health.

The object of the research is the primary health care system, the territorial program of measures of promoting healthy life style for the years 2007-2015 the legislative, normative and methodical framework in the field of health promotion and diseases prophylaxis, the volume and nature of the activities of family doctor.

The necessities of performing the study of the primary health care services and the possibilities of their optimization, including diseases prevention and health promotion, depending on the possibilities and actual capabilities of the family doctor.

Keywords: diseases prophylaxis, health promotion, risk factors, the family doctor's duties

Резюме

Профилактика заболеваний и укрепление здоровья населения в практике семейного врача

Проведено исследование деятельности семейного врача, его задачи в условиях обязательного медицинского страхования, что касается профилактики заболеваний и укрепления здоровья населения. Объектом исследования является деятельность семейной медицины, Территориальная программа мероприятий по пропаганде здорового образа жизни на 2007-2015 году, законодательные и нормативные акты, методические рекомендации в области здоровья и профилактики заболеваний, объем и характер деятельности семейного врача. Тщательно исследованы услуги, оказанные семейной медициной, оптимизация услуг, включая профилактику заболеваний и укрепление здоровья, в зависимости от возможностей семейного врача.

Ключевые слова: профилактика заболеваний, укрепление здоровья, факторы риска, деятельность семейного врача

Introducere

Strategia „Sănătate 2020”, lansată de Organizația Mondială a Sănătății, prevede colaborarea cu toate sectoarele sistemului economic, adică în toate documentele strategice ale structurilor municipale să fie reflectate activități de protecție și promovare a sănătății. Centrul de Sănătate Publică mun. Bălți colaborează cu Direcția Învățământ, Tineret și Sport la compartimentele educație în sănătate, servicii de

sănătate pentru elevi, oportunități de a face sport, alimentația sănătoasă în școli; cu Direcția de Construcție și Exploatare a Drumurilor – drumurile devin mai sigure, avem mai mulți pietoni, încep a apărea bicicliști, scopul este ca să se producă mai puține accidente rutiere; cu serviciul ecologic, de cult și ONG-urile din teritoriul municipiului Bălți.

Există o colaborare între serviciul public și cel privat în ceea ce privește condițiile sănătoase de muncă. Aceasta este și responsabilitatea conducătorilor obiectivelor economiei naționale de a asigura ca mediul din jurul populației și angajaților să fie sănătos.

Educația pentru sănătate și promovarea modului sănătos de viață este un compartiment al activității medicinei de familie. Acesta este reglementat prin Politica Națională de Sănătate pentru anii 2017-2021 [1], Strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2017 [2], Programul Național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015 [3], Programul Municipal de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015 [4], Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 400 din 23.10.2008 *Cu privire la optimizarea măsurilor de educație pentru sănătate și promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2008-2015* [5], alte ordine și dispoziții ale Ministerului Sănătății.

Ordinul nr. 400 din 23.10.2008 al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova prevede includerea în planurile de lucru anuale ale instituțiilor medico-sanitare municipale lucrul de educație pentru sănătate și promovare a modului sănătos de viață. Pentru efectuarea acestei activități este prevăzut nu mai puțin de 6 ore lunar, în limitele timpului de lucru al fiecărui lucrător medical [5].

Medicul de familie este împuternicit să se includă activ în organizarea și desfășurarea zilelor, decadelor, săptămânilor și lunilor de profilaxie a maladiilor transmisibile (tuberculozei, hepatitelor virale, HIV/SIDA etc.) și netransmisibile (maladiilor cardiace, diabetului zaharat, bolilor iododificitate, a alimentației sănătoase, promovării alăptării la sân etc.). Acestea se realizează prin mai multe mijloace educative medico-sanitare, lecții în grup, convorbiri în grup și individuale, seminare, serate, conferințe, mese rotunde și prin intermediul mass-mediei din localitate.

Materiale și metode

Obiect de studiu a fost starea sănătății populației, sistemul de asistență primară, Programul Național și cel teritorial de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015. Subiectul de cercetare a inclus cadrul legislativ, normativ și metodic în domeniul promovării sănătății și profilaxiei maladiilor,

volumul și caracterul activităților desfășurate de medicul de familie. Ca surse pentru cercetare au servit actele normative în vigoare, rapoartele, dările de seamă ale medicului de familie.

Rezultate și discuții

În perioada de tranziție a sistemului macroeconomic, municipiul Bălți, ca și întreaga R. Moldova, a moștenit un sistem de sănătate bazat pe modelul sovietic Semașko. Acest model se caracteriza prin următoarele particularități: planificare centralizată, organizare administrativă ierarhică, rețea foarte extinsă de prestatori medicali, sisteme de sănătate paralele pentru ministerele de ramură și organizațiile mari, asistență medicală primară slab dezvoltată și fragmentată, care separat presta servicii medicale pentru adulți, femei și copii, absența medicului de familie în sectorul asistenței medicale primare, servicii axate pe activități curative și nosologii, în care promovarea sănătății și prevenirea bolilor juca un rol limitat și nu le permitea să-și exercite dreptul său de a-și alege prestatorul medical sau să se implice cu bună știință în procesul de sănătate [6].

Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Sănătății caută să reformeze sistemul sănătății ca să abordeze un șir de probleme primordiale, cum ar fi: complexitatea organizațională, infrastructura, excesul de resurse umane, insuficiența financiară, influența prestării serviciilor medicale bazate pe tratamentul bolilor, și nu pe profilaxie și promovare a sănătății [7, 8, 9].

Reforma asistenței medicale primare devine un imperativ al timpului. În pofida obstacolelor și resurselor limitate, se reușește reformarea semnificativă a sistemului de asistență medicală primară.

Prin elaborarea și aprobarea actelor legislative și normative pentru dezvoltarea eficientă a asistenței medicale primare, prin care medicina de familie este recunoscută ca specialitate, are loc centralizarea serviciilor de asistență medicală primară, cu primirea autonomiei financiare, pacienților li s-a oferit posibilitatea alegerii medicului de familie. A fost introdusă asigurarea obligatorie de asistență medicală, unde medicina de familie preia rolul central. Pe măsura reformării asistenței medicale primare, sporește statutul de specialist în domeniul medicinei de familie și-l face pe medicul de familie figura-cheie în sistemul de sănătate.

Primul tip de activitate a medicului de familie este profilaxia, diagnosticul, tratamentul și reabilitarea, cu tangență la problemele medico-sociale ale familiei. Medicul de familie este obligat să acorde asistență medicală tuturor pacienților, să ducă evidența, să analizeze și să raporteze datele statistice ale activității, conform formularelor de evidență medica-

lă primară și dărilor de seamă, în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală [10].

Medicul de familie, în practica sa, îndeplinește activități de combatere și prevenție a sedentarismului, promovează educația alimentației sănătoase, educarea regimului igienic etc. E necesar ca asistența medicală primară, desfășurată de medicul de familie, să includă prevenția ca principala măsură de menținere a stării de sănătate [13].

Una din modalitățile folosite în medicina de familie în prevenția bolilor constă în sfătuirea pacientului de a aborda un stil de viață sănătos și, în felul acesta, de a preîntâmpina apariția stării de boală.

În Legea nr. 10 din 03.02.2009 Privind supravegherea de stat a sănătății publice sunt trasate trei căi fundamentale ale sănătății publice: *prevenirea bolilor, protecția sănătății și promovarea sănătății*.

Spre deosebire de bolile transmisibile, bolile netransmisibile nu au o cauzalitate bine cunoscută, de aceea se face trimitere la factorii de risc care le determină. Majoritatea factorilor de risc depind de stilul de viață al individului [11].

Pentru a promova sănătatea, medicul de familie luptă cu multitudinea de factori de mediu, sociali și individuali, cu viciile, moravurile rele etc. În aceste condiții este dificil de a promova sănătatea și de a obține rezultatul scontat imediat.

Promovarea sănătății a devenit o necesitate de conștientizare a pericolelor stilului de viață necorespunzător, de modificare și îmbunătățire a condițiilor de mediu. Majoritatea populației se confruntă cu multiple probleme de sănătate, boli cronice și factori de risc, care provoacă apariția stărilor morbide. Astfel, este necesar nu numai de a preveni bolile, dar și de a modifica stilul de viață, prin înțelegerea profundă a scopurilor, valorilor vieții, pentru ca individul să accepte noul comportament [12].

Concluzii

1. Majoritatea medicilor de familie sunt preocupați mai mult de asistența medicală curativă, decât de cea preventivă.
2. Este necesar ca prevenția să devină principala măsură de menținere a stării bune de sănătate.
3. Intervenția preventivă primară permite abordarea în stadiile presimptomatice ale bolii.
4. Este necesar un model privind activitățile medicului de familie în domeniul protecției, prevenției bolilor și promovării sănătății.

Bibliografie

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 886 din 06.08.2007 *Cu privire la aprobarea Politicii Naționale de Sănătate a Republicii Moldova pentru anii 2007-2021*.
2. HG RM nr. 1471 din 24.12.2007 *Cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2015*.

3. HG RM nr. 658 din 12.07.2007 *Cu privire la aprobarea Programului Național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2008-2015.*
4. Decizia nr. 5/15 din 27.09.2007 a Consiliului Municipal Bălți *Cu privire la măsurile promovării sănătății și modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015.*
5. Ordinul MS al RM nr. 400 din 23.10.2008 *Cu privire la optimizarea măsurilor de educație pentru sănătate și promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2008-2015.*
6. Banca Mondială. *Studiu de caz – Republica Moldova. Raport nr. 32354-ECA, 2005, 99 p.*
7. HG RM nr. 1134 din 09.01.1997 *Cu privire la dezvoltarea asistenței medicale primare.*
8. *Legea nr. 1585-XII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.*
9. *Legea nr. 411-XII din 28.03.1995 cu privire la ocrotirea sănătății.*
10. Ordinul MS al RM nr. 828 din 31.10.2011 *Cu privire la aprobarea formularelor de evidență medicală primară.*
11. V. Arapu, C. Marandel. *Unii factori de mediu și sănătatea.* În: Buletinul AȘM, științe medicale, nr. 5 (41), 2013, p. 85.
12. V. Arapu. *Factorii sociali ai atenuării contradicțiilor dintre aspirațiile populației urbane și starea mediului ambiant.* Autoreferatul tezei de dr. în sociologie în baza materialelor din Republica Moldova. Chișinău, 2000, p. 15-20.
13. N. Opopol. *Ecologia ființei umane în teritoriul Moldovei.* În: Curier medical, 1992; nr. 3-4, p. 16.